

FN-chefens nya Östtimorrappport

FN-chefen Ban Ki-Moons senaste Östtimorrappport, som omfattar perioden 20/9 2011 – 6/1 2012, distribuerades till säkerhetsrådet den 18 januari. Rapporten är framlagd i enlighet med säkerhetsrådets resolution 1969 från 2011 som innebär att mandatet för United Nations Integrated Mission in Timor-Leste (UNMIT) förlängs till den 26 februari 2012. UNMIT fortsatte att ledas av Ameerah Haq som hade två nära medarbetare för utvecklings- och säkerhetsfrågor.

Lugn politisk utveckling

Den politiska utvecklingen förblev relativt lugn. De politiska partierna fortsatte sina förberedelser för president- och parlamentsvalen under 2012. Partiledarna betonade att säkerhet och stabilitet måste upprätthållas under valperioden. I sitt tal den 28 november på 36-årsdagen av landets självständighetsdeklaration prisade president José Ramos-Horta hela befolkningen för att ha bidragit till att skapa en positiv anda av fred och hopp.

Parlamentet var alltså ett viktigt forum för demokratisk debatt och antog den 25 november efter 13 dagars debatt statsbudgeten för 2012 som omfattar 1,67 miljarder dollar (1,3 år 2011). Trots det allmänt lugna läget inträffade ett par våldsamma incidenter i vilka gängvåld förekom. Den 19 december dödades en person och en annan skadades allvarligt i slagsmål mellan rivaliserande gäng. Därför antog ministerrådet den 22 december en resolution som förbjuder och kriminaliserar gängvåld under ett år.

Goda relationer upprätthölls med Indonesien. En delegation från Östtimor deltog i ett möte som ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) höll i Jakarta i oktober om valfrågor. Möjligheterna att skicka valobservatörer från ASEAN till valen i Östtimor diskuterades.

UNMIT-chefen upprätthöll regelbundna kontakter med både regeringen och oppositionen, bl.a. för att förbereda nästa års val. Säkerhetsläget var stabilt och brottsligheten fortsatt låg. Våld i hemmen och genusbaserat våld var bland de mest rapporterade brotten. Utredning pågår av incidenten den 5 november då två poliser, som inte var i tjänst, sköt ihjäl en kvinna. Den 6 januari hade UNMIT 1,197 man på plats. UNMIT vidtog åtgärder för att stärka Östtimors försvarsstyrkor.

Mänskliga rättigheter

UNMIT mottog 29 anmälningar om människorättsbrott (MR) av polisen och fem av militären. Den 26 oktober dömde distriktsdomstolen i Dili en tidigare soldat till 18 års fängelse för att ha dödat en äldre kvinna i Dili-distriktet den 15 maj. Arbetet med att ställa ansvariga för MR-brott begångna under krisen 2006 inför rätta gick fortsatt trögt. Den 6 januari hade beslut fattats i sju

fall medan fyra hade lagts ned.

UNMIT:s enhet för att undersöka brott mot mänskligheten begångna mellan den 1/1 och 25/10 1999 fortsatte sitt arbete. Den 6 januari hade arbetet med 250 av 396 fall slutförts (63 procent). Utredningar pågår av 31 fall. Den 26 september upphävdes efter vädjan en nio-årig dom mot en före detta milismedlem för ett mord utfört i Liquica den 6 september 1999, men det är okänt var mannen befinner sig.

Vid ett möte som FN:s människorättsråd höll den 12 oktober var Östtimor uppe för granskning. Representer för Östtimors regering presenterade den nationella rapport som lyfter fram de framsteg som har gjorts och de utmaningar som återstår att komma över för att befärja och skydda de mänskliga rättigheterna i landet. Rådet antog rapporten och lade fram rekommendationer till Östtimors regering, däribland anslutning till fler internationella konventioner samt rättvisa och försoning för begångna människorättsbrott.

Under oktober-november behandlades 700 brottsmål. Med de 636 nya mål som tillkom finns det 4.644 fall kvar att lösa. Regeringen gjorde i samarbete med bl.a. polisen och UNMIT ansträngningar för att utarbeta en nationell aktionsplan mot genusbaserat våld. Den inhemska juridiska kompetensen behöver förstärkas.

Övriga frågor

I oktober var finansministeriet värd för ett möte med Östtimors bidragsgivare för att bedöma de framsteg som har gjorts vad gäller bl.a. infrastruktur på landsbygden och hälsovård. Landet drog nytta av de stigande världsmarknadspriserna på olja och naturgas, men i och med att priserna på livsmedel och bränsle steg uppgick inflationen till 12-14 procent. Oljefonden uppgick den 30 september till 8,9 miljarder dollar.

UNMIT och regeringen gjorde fortsatta framsteg i arbetet för att avsluta UNMIT-mandatet. Arbetet gjordes för att höja den inhemska personalens kunskapsnivå i syfte att förbättra dess möjligheter att ta över administrationen efter att UNMIT har lämnat landet.

FN:s generalförsamling har fastställt sitt stöd för perioden 1/7 2011-30/6 2012 till 196,1 miljoner dollar. UNMIT kommer vara redo att stödja den nationella poliskåren under årets valkampanj och i samband med att valen hålls. Det är nödvändigt med fortsatt stöd till Östtimor för att stärka polisens kompetens, bl.a. vad gäller dess förmåga att utreda kriminalfall. Även om Östtimor har haft en betydande ekonomisk tillväxt under senare år, krävs fortsatta ansträngningar för att befärja en jämlik och hållbar utveckling. Det är önskvärt att FN-mandatet förlängs till den 31 december i år.

Gabriel Jonsson